

LA SERENA I LA TERRA ALTA

JOAN PERUCHO

És un país fantàstic, una comarca agresta i viril, desconeguda pel turisme, intacta encara per a la poesia i el misteri. Hi vaig estar lligat durant una etapa incerta de la meua vida i hi vaig descobrir el sentit i la significació oculta de l'existència i del món. També hi coneixeria la "Serena", animal inexistent, descrit en els bestiaris medievals catalans, editats per Saverio Panunzio i estudiats per Ramon d'Alòs-Monner l'any 1924. Aquest deia que són aquestes obres les que atribueixen a la difusió del *Physiologus* (obra gairebé mítica) per tal com s'hi incorporen les seves propietats d'animals i les al·legories corresponents, entre altres, la meravella "De bestiis et aliis rebus", atribuïda a Huc de Saint Víctor. No era segur, però.

Esdevingué en els ports d'Horta, i em descobrí la seva naturalesa femenina la Serena, àvola i demostrativa d'un terrible tarannà, tot esguardant-me amb cruel coqueteria. Un dels bestiaris afirma que apareix en la terra, en l'aigua i en els cels. La Serena es mostra així de les tres maneres ("e ha-ni de tres maneres: la una és mig peix i mig fembra; l'altre és mig oçel e mig fembra; l'altre és mig caval e mig fembra"). Ho fa constar textualment.

A la fonda d'Arnes, de cara els ports blavosos, mentre escollia per a dinar entre unes "arengades amb salsa d'hivern", una "clotxa" o una truita "amb suc", regades amb un vi de 18° del Sindicat de Pinell de Brai (cobert amb ceràmiques figurant caçadors i gossos borratxos i xerraires), vaig sentir una noia que feia bugada a la plaça del poble tot cantant una tonada atàvica, exquisida per la seva lletra i melodia:

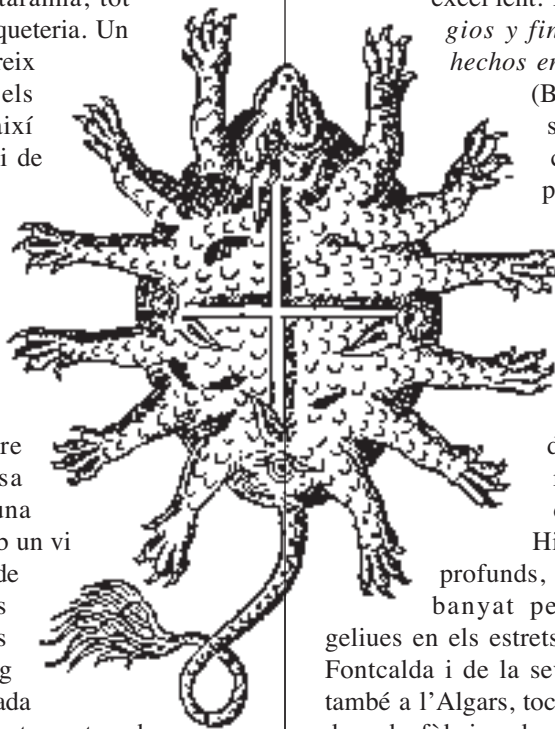
"Serena de riu
devorà en Feliu;
Serena de orat
devorà en Servat;
Serena de vol,
devorà un mussol."

Vaig pensar aleshores que la salsa d'hivern devia ésser una invenció de Sant Salvador d'Horta, que fou cuiner del monestir del poble, arribant la seva fama culinària a les orelles del rei Felip i de la seva muller Isabel de Valois. Es presentà davant de les majestats mentre els pagesos ballaven la sardana (tot just introduïda al país amb el nom de "cerdana") comptant els passos. Felip II s'hi afegiria, segons el cronista José de Sigüenza, que no podia oblidar l'encant d'El Escorial:

"¿Ves esta unión, ves estas perlas bellas?
De aquí salió la piedra tan preciosa
Que te enriquece, y de su autor ornadas
Son sumamente piedras tan preciosas."

Sant Salvador era un gran coc, un cuiner excel·lent. Pere Serra i Postius en *Prodigios y finezas de los Santos Ángeles hechos en el Principado de Catalunya* (Barcelona, 1726) deia que "los santos Ángeles le aparexaban la comida guisada y pronta para poner a la mesa". Ho confirma el P. Doménech en la *Historia de los Santos de Cataluña*.

La Terra Alta (que com el seu nom indica és indret alter) roman, en part, cenyida pel riu Ebre (el riu *Hebre* dels antics i de Matu Aymereich) i per la cadena dels ports d'Horta de Sant Joan i Beseit. Hi ha confluència de petits, però profunds, corrents d'aigua, car m'hi he banyat personalment, suportant les geliues en els estrets de Canaletes, no lluny de la Fontcalda i de la seva Mare de Déu protectora, i també a l'Algars, tocant a Cretes, prop d'una abandonada fàbrica de sabó d'un difunt amic meu. Picasso, a Horta, inventà el cubisme (tal com ho certifica recentment Fernande Olivier, la seva companya d'antany, en les seves memòries i ho confirma Gertrude Stein). Fa molts anys descobriria que l'Horta d'Ebre descrita per Picasso era en realitat Horta de Sant Joan, tal com ho explico en el meu llibre *Picasso, el cubisme i Horta de Sant Joan* (Barcelona, 1994).

L'ESPILL

Arts Gràfiques, 13 • 46010 València
Tel.: 963 864 115 • Fax: 963 864 067
<http://www.uv.es/publicacions> • publicacions@uv.es

REVISTA FUNDADA PER JOAN FUSTER // SEGONA ÈPOCA / NÚM. 4

Editorial

Zeev Sternhell, *La modernitat i els seus enemics*
Fredric Jameson, *La globalització com a qüestió filosòfica*
Jordi Borja, *Els desafiaments del territori i els drets de ciutadania*

MULTICULTURALISME, IDENTITAT I CIUTADANIA

Miquel Siguán, *Cap a una societat plural*
Enric Sòria, *Intercanvi cultural: sobre el polivalent comerç dels signes*
Montserrat Guibernau, *Drets individuals, drets col·lectius i ciutadania*
Agustí Colomines, *Identitat nacional i modernitat*

DOCUMENTS

Leo Löwenthal, *La integritat de l'intel·lectual. En memòria de Walter Benjamin*

Julio Máñez, *De la generació perduda a una generació llançada a perdre. Cultura i poder al País Valencià dels darrers anys*
Joan del Alcàzar, *Història, oblit, memòria, justícia. El cas Pinochet i els crims contra la humanitat*
Òscar Barberà i Beatriz Zanón, *El «Florido Pensil» de la biologia*
Josep Maria Fradera, *«Cultura nacional en una societat dividida», deu anys després*

LLIBRES

Will Kymlicka, *Ciutadania multicultural (Vicent Raga)*
Guillem Calaforra, *Paraules, idees i accions (Joan Gari)*
Georg Steiner, *Errata (Ferran Garcia-Oliver)*
Enric Guinot, *Els fundadors del Regne de València (Josep Maria Sabrach)*

DEL SEGLE XXI CINC SEGLES ELS ESTATUTS

Estaduts de la Universitat de València.
Edició dissenyada i maquetada per
Javier Mariscal i Mario Eskenazi+Diego Feijóo.
Universitat de València. 94 p., 30 x 30 cm. 8.000 PTA

de venda en **LLIBRERIES** o directament en el **963 864 115**

PUBLICACIONS DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA C/ Arts Gràfiques, 13 - 46010 València - Tel. 963 864 115 - <http://www.uv.es/publicacions> - publicacions@uv.es

El 30 d'abril de 1499, el Consell municipal de València aprovà les Constitucions fundacionals de la nostra Universitat. El 1985, el claustre de la Universitat de València es dotava dels primers estatuts democràtics, en el nou marc també de l'autonomia universitària. Aquells estatuts han sofert successives modificacions fins a la reforma acadèmica de 1997, aprovada per silenci administratiu l'11 de març de 2000.

The image shows the cover of the book 'ESTATUTS'. The title 'ESTATUTS' is written in a bold, white, sans-serif font on a dark red background. Below the title is an image of an open book with white pages and a dark cover. The book is surrounded by faint, stylized orange and red patterns.

afers
fulls de recerca i pensament

Núm. 35 (2000)
Alemanya
Deu anys sense mur

editorial afers

NOVETAT

Subscripcions: Editorial Afers
La Llibertat, 12 / Apartat de Correus 267 / 46470 Catarroja (País Valencià)
tel.: 961 26 86 54 / fax: 961 27 25 82 / E-mail: afers@provicom.com
<http://www.provicom.com/afers>

The image shows the cover of the journal 'afers'. The title 'afers' is written in a bold, lowercase, sans-serif font. Below the title is a small, square, black and white photograph of a person standing in a field. The cover is mostly white with a dark border.

Si eres jove

SABEM ALLÒ QUE NECESSITES

¡Aquesta és la teua!

Tens inquietuds. Saps el que vols. Fa temps que ho tens clar. Hi ha moltes coses que t'abelleix fer i tens pressa. I per fi, hi ha un banc que ho ha entés.

Finalment, el teu compte corrent o la teua llibreta. Obre un Compte 20. Un compte sense despeses ni comissions, i veuràs el que és traure rendibilitat als teus diners. Tot són avantatges.

D'entrada, pots obrir-la en qualsevol de les 2.700 sucursals del Central Hispano. I per la teua comoditat pots manejar el teu compte 20 des de qualsevol telèfon.

Som en la teua línia, en el **902 24 24 24**

Central Hispano

Informa't a les Oficines del Central Hispano 20:

Campus Burjassot
Tel. 96 390 03 66
Burjassot

Campus Blasco Ibáñez
(darrere el Col·legi Major Lluís Vives)
Tel. 96 393 48 33
València

Serrano Morales, 4
(junt a la Plaça Cánovas)
Tel. 96 373 25 45
València